

Olsztyn, 07 czerwca 2019 r.

PS-VI.431.2.8.2019.AB

Pani
Edyta Truszczyńska
Kierownik
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Kolejowa 31
19 – 400 Olecko

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.247.2019 z dnia 19 marca 2019 r. /akta kontroli str. 1/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – delegatura Urzędu w Ełku, w składzie:

1. Agnieszka Brzozowska – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
 2. Katarzyna Stefanowska – główny specjalista,
- przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Olecku, ul. Kolejowa 31. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 1 kwietnia 2019 r. i zakończono w dniu 3 kwietnia 2019 r. Przedmiot kontroli stanowiły formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2018, poz. 998 ze zm.) – zwanej dalej ustawą,
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. z 2011 r. poz. 1608).

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. MOPS/ Ośrodek/ kontrolowana jednostka – co oznacza: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olecku, ul. Kolejowa 31,
2. Kierownik/ Kierownik MOPS/ Kierownik Ośrodka – co oznacza: Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olecku, panią Edytę Truszczyńską,
3. Regulamin – co oznacza: *Regulamin Organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olecku*,
4. Program – co oznacza: *Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021*,
5. asystent rodziny/ asystent– co oznacza: asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zatrudnionego w Ośrodku.
6. plan pracy/ plan– co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
7. Gmina – co oznacza: Gminę Olecko.

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w książce kontroli prowadzonej przez Ośrodek pod poz. 5. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Edyty Truszczyńskiej – Kierownik MOPS w Olecku. Została ona oparta o analizę prowadzonej w kontrolowanej jednostce dokumentacji, oświadczenia, a także informacje i wyjaśnienia przekazane przez ww. oraz asystenta rodziny zatrudnionego w Ośrodku.

Działalność Placówki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej jednostki

MOPS jest jednostką organizacyjną Gminy Olecko. Uchwałą Nr ORN.0007.39.2013 Rady Miejskiej w Olecku z dnia 30 sierpnia 2013 r. przyjęto *Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olecku*, do którego wprowadzono zmiany: Uchwałą Nr ORN.0007.36.2016 z dnia 25 maja 2016 r., Uchwałą Nr ORN.0007.21.2017 z dnia 24 marca 2017 r., Uchwałą Nr ORN.0007.47.2018 z dnia 22 czerwca 2018 r. **/akta kontroli str. 2-8/**. W ww. dokumencie ujęto zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zarządzeniem nr 2/15 z dnia 29 czerwca 2015 r. ustalono *Regulamin Organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olecku*, do którego wprowadzono zmiany zarządzeniem nr 9/16 z dnia 4 lipca 2016 r. W powyższym dokumencie w § 5 pkt 7 wyodrębniono stanowisko asystenta rodziny, jednakże nie zawarto zadań przez niego realizowanych, o których mowa w ustawie. Podczas przeprowadzania czynności kontrolnych zespołowi inspektorów przedłożono zarządzenie nr 6/2019 z dnia 01 kwietnia 2019 r., w którym uzupełniono treść Regulaminu o zadania asystenta, w związku z czym odstąpiono od wydania zalecenia **/akta kontroli str. 9-24/**.

Burmistrz Olecka upoważnił Kierownik Ośrodka do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji **/akta kontroli str. 25/**.

2. Trzyletni gminny program wspierania rodziny

Do zadań własnych gminy, zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Kontrolującym przedłożono *Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021*, przyjęty Uchwałą Nr ORN.0007.27.2019 Rady Miejskiej w Olecku z dnia 29 marca 2019 r. **/akta kontroli str. 26-72/**. Ustalono, iż w 2018 r. gminny program wspierania rodziny nie był opracowany (wcześniej realizowano *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013-2016* przyjęty Uchwałą Nr ORN.0007.35.2013 z dnia 28 czerwca 2013 r.) **/akta kontroli str. 73-77/** Z pisemnych wyjaśnień Kierownik Ośrodka wynika, iż „(...)w roku 2017 poprzedni Kierownik MOPS przedstawił Radzie Miejskiej projekt programu wspierania rodziny na lata 2017 – 2020, jednak radni nie przyjęli w/w opracowania: *podjęłam zatrudnienie od 1 sierpnia 2017 r., z uwagi na konieczność wdrożenia się w nowe obowiązki prace nad projektem rozpoczęłam w październiku 2017 r., program opracowany był przez zespół przedstawicieli urzędu miejskiego, przedstawicieli jednostek powiatowych i gminnych oraz organizacji pozarządowych, następnie poddany był konsultacjom społecznym, przedstawiany Radzie Miejskiej poprzez omówienie na*

poszczególnych komisjach” /akta kontroli str. 78-83/. Z uwagi na fakt, iż na czas kontroli Program został opracowany i był realizowany, odstąpiono od wydania zalecenia w tym zakresie.

W Programie Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 ujęto szczegółową charakterystykę sytuacji demograficznej i społecznej w Gminie Olecko, diagnozę sytuacji rodzin objętych wsparciem MOPS oraz pieczy zastępczej, wskazano zasoby instytucjonalne Gminy w obszarze wspierania rodziny oraz potrzeby inwestycyjne w tym zakresie. Opracowano analizę SWOT, wskazano adresatów, przewidywane efekty, źródła finansowania oraz sposób monitorowania realizacji Programu. W ramach w/w Programu jako cel główny wyznaczono „Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze i tworzenie optymalnych warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodzin w Gminie Olecko”. Cele szczegółowe jakie ujęto to:

- 1) „Rozwój usług socjalnych i form wsparcia sprzyjających umacnianiu rodziny.
- 2) Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną.
- 3) Usprawnienie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze”.

Dla każdego celu szczegółowego określono zadania zmierzające do jego zrealizowania wraz z realizatorami oraz wskaźnikami. Jako okres realizacji poszczególnych zadań Programu wskazano całą perspektywę czasową trwania Programu (2019-2021).

3. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami oraz tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji

W okresie podlegającym kontroli w Ośrodku zatrudnionych było łącznie dwóch asystentów rodziny:

- Asystent rodziny 1 - zatrudniony na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy w okresie od 01.12.2018 r. do 31.03.2018 r. na 5/8 etatu, a następnie od 01.04.2018 r. do 30.11.2018 r. na pełen etat.
- Asystent rodziny 2 - zatrudniony na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy na pełen etat w okresie od 01.12.2018 r.

Analiza przedłożonej dokumentacji kadrowej wykazała, iż asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje zawodowe, określone w art. 12 ust. 1 ustawy. Brak jednak było oświadczeń potwierdzających spełnianie przez nich warunków, o których mowa w art. 12 ust 1 pkt 2-4 ww. aktu prawnego tj. informacji w zakresie czy dana osoba:

- nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona,
- wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego,
- nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Oświadczenie dotyczące spełniania ww. warunków przez asystenta rodziny, zatrudnionego podczas przeprowadzania czynności kontrolnych, zostało dołączone do jego akt osobowych podczas kontroli /akta kontroli str. 89/. W związku z tym, iż uzupełnienie braków w ww. zakresie przez asystenta rodziny 1 nie było możliwe z uwagi na ustanie stosunku pracy,

kontrolujący w ramach bieżącego instruktażu wskazali na konieczność weryfikacji spełniania przez zatrudnianych asystentów rodziny, wszystkich wymogów określonych w art. 12 ust. 1 pkt 3 ustawy.

W wyniku analizy dostępnej dokumentacji oraz informacji przekazanych przez asystenta stwierdzono, iż w myśl art. 12 ust. 2 ustawy, podnosił on swoje kwalifikacje poprzez samokształcenie, wymianę informacji z innymi asystentami i uczestnictwo w szkoleniach. Ośrodek realizował zadania, o których mowa w art. 176 pkt 2 ustawy, poprzez umożliwienie mu udziału w szkoleniach tematycznych **/akta kontroli str. 90-91/**.

Ustalono, że zgodnie z art. 17 ust. 3 i 4 ustawy, praca asystenta rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona i nie prowadził on postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę **/akta kontroli str. 92/**.

4. Tryb przydzielania i realizacja zadań asystenta rodziny

Kierownik MOPS przedłożyła kontrolującym wykaz rodzin, z którymi, w okresie objętym kontrolą, pracowali asystenci rodziny. Z przedłożonej dokumentacji wynika, że wsparciem asystenta objętych było łącznie 19 rodzin. Ustalono, iż rodzinom nie przydzielano asystenta w oparciu o przepisy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” (Dz. U. 2016, poz. 1860) **/akta kontroli str. 93/**. Liczba rodzin, z którymi pracował asystent nie przekroczyła maksymalnej liczby, wynikającej z art. 15 ust. 4 ustawy.

Szczegółowej analizie poddano dokumentację 8 rodzin korzystających ze wsparcia asystenta, w tym 2 rodzin, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej i 1 rodziny, do której dzieci powróciły z pieczy zastępczej w okresie objętym kontrolą (została ona zobowiązana do współpracy z asystentem przez Sąd). Z uzyskanych informacji oraz analizy dokumentacji wynika, że potrzeby objęcia rodzin asystenturą rozpoznane zostały przez sam Ośrodek, a także na podstawie informacji ze środowiska tj. w 1 przypadku na podstawie postanowienia Sądu, zaś w 4 przypadkach na jego prośbę.

W kontrolowanej jednostce nie wprowadzono, w formie wewnętrznych zarządzeń, odrębnych regulacji dotyczących pracy asystenta, w tym rodzaju prowadzonej przez niego dokumentacji i sposobu dokumentowania podejmowanych działań w zakresie współpracy z rodziną. Zgodnie z wykazem, stanowiącym **akta kontroli str. 94**, asystent rodziny prowadził następującą dokumentację:

- *zgode rodziny na podjęcie współpracy z asystentem rodziny,*
- *plan pracy z rodziną,*
- *półroczne sprawozdanie z pracy asystenta rodziny z rodziną,*
- *miesięczną kartę czasu pracy,*
- *notatki służbowe, w tym z monitoringu po zakończeniu pracy z rodziną.*
- *opinie asystenta o rodzinie, przesyłane do sądu.*

Procedura przydzielania asystenta w Ośrodku odbywała się zgodnie z zapisami art. 11 ustawy. W przypadku, gdy MOPS powziął informacje o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodziny wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, pracownik socjalny wnioskował do Kierownika Ośrodka o jego przydzielenie, który następnie

przydział rodzinie asystenta. Powyższe ustalenia odbywały się zawsze w formie pisemnej. W okresie objętym kontrolą nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta. Ponadto, w myśl art. 8 ust. 3 ustawy, każda z rodzin pisemnie wyrażała zgodę na podjęcie współpracy z asystentem.

Asystenci rodziny sporządzili plany pracy ze wszystkimi rodzinami, których dokumentację poddano weryfikacji. Stwierdzono, iż były one opracowywane i realizowane we współpracy z członkami rodzin, nie widniały na nich jednak podpisy pracownika socjalnego, co stanowiłoby potwierdzenie skonsultowania z nim planów pracy /**akta kontroli str. 195-112/**. Kierownik MOPS w pisemnych wyjaśnieniach wskazała, iż w każdym przypadku plany były konsultowane z pracownikami socjalnymi, jednak nie praktykowano w Ośrodku potwierdzania tych konsultacji w formie pisemnej, z uwagi na „brak wiedzy” w tym zakresie/**akta kontroli str. 83/**. Nieprawidłowość ta, polegająca na braku potwierdzania opracowania planu w konsultacji z pracownikiem socjalnym poprzez złożenie przez niego podpisu na ww. dokumencie, może budzić wątpliwość, czy został on sporządzony zgodnie z regulacjami ujętymi w art. 15 ust.1 pkt 1 ustawy.

Ponadto plan pracy, w przypadku jednej rodziny /**akta kontroli str. 100/**, której dzieci umieszczone były w pieczy zastępczej, nie zawierał potwierdzenia faktu opracowania go we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz skoordynowania z planami pomocy dzieciom, na co wskazuje art. 15 ust. 1 pkt. 2 ustawy. Kierownik Ośrodka w pisemnych wyjaśnieniach poinformowała kontrolujących, że dzieci z ww. rodziny przebywają w trybie udzielenia zabezpieczenia, dlatego też uznano, „(...)że nie ma przesłanek by był opracowywany z koordynatorem”/**akta kontroli str. 83/**. Przyczyną powstania nieprawidłowości jest niewłaściwa interpretacja przepisów w powyższym zakresie. Opracowanie planu pracy we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz skoordynowanie go z planem pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej, ma na celu zapewnienie spójnego systemu wsparcia i oddziaływań różnych jednostek, które działają na rzecz dziecka i rodziny. Brak koordynacji tych działań może skutkować tym, że podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny będą podejmowały szereg niespójnych działań, co w rezultacie może uniemożliwić osiągnięcie założonych celów.

Analiza planów pracy wykazała, iż sporządzane były one co pół roku i zawierały następujące elementy: dane rodziny (rodziców i dzieci), dominujący problem w rodzinie/problemy współistniejące, planowane działania ustalone z udziałem rodziny na rzecz poprawy sytuacji wraz z terminem ich wykonania. Plany do połowy 2018 r. nie zawierały przewidywanych efektów działań. Aktualnie obowiązujące plany zawierają wszystkie elementy wskazane w art. 15 ust. 3. ustawy, w tym przewidywane efekty, wobec czego odstąpiono od wydania zalecenia w tym zakresie /**akta kontroli str. 96-100, 102, 104, 106-107, 109-110, 112/**. W bieżącym instruktażu wskazano na zasadność precyzyjnego określania terminów realizacji, bowiem w niektórych przypadkach były one zbyt ogólne np. *czerwiec – grudzień*.

Kontrolujący ustalili, że okresowa ocena sytuacji rodziny była dokonywana nie rzadziej niż co pół roku, poza dwoma rodzinami /**akta kontroli str. 113-117/**. Realizację ww. zadania odzwierciedlają dokumenty pn. *Okresowe sprawozdanie ze współpracy z rodziną*. Analiza dokumentacji wykazała ponadto, iż oceny nie były przekazywane podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 11 ustawy, w tym przypadku Kierownikowi MOPS /**akta kontroli str. 113-134/**. Kierownik w pisemnych wyjaśnieniach wskazała, iż opóźnienie w sporządzeniu okresowej

oceny sytuacji w przypadku jednej rodziny /akta kontroli str. 113-114/ związane było ze zmianami kadrowymi na stanowisku asystenta, zaś w przypadku drugiej rodziny /akta kontroli str. 115-117/ wynikało z utrudnień w nawiązaniu z tą rodziną kontaktu i współpracy. Ponadto poinformowała, iż asystent rodziny na bieżąco przedstawiał Kierownikowi Ośrodka okresowe oceny sytuacji rodziny, które były wspólnie omawiane, a brak potwierdzania tego faktu na dokumentacji wynikał z niewiedzy Kierownika /akta kontroli str. 83/. Zespół inspektorów wskazał, iż ocena służy podsumowaniu podjętych działań oraz osiągniętych efektów, a w przypadku braku ich skuteczności, pozwala zmienić kierunki działań w celu pokonania powstałej w rodzinie sytuacji trudnej. Powyższa nieprawidłowość, polegająca na nieterminowym sporządzaniu okresowych ocen sytuacji rodziny, może mieć wpływ na efektywność podejmowanych działań mających na celu przezwycięzenie przez nią trudności życiowych. Ponadto brak udokumentowania zapoznania się z okresową oceną rodziny przez Kierownika Ośrodka może budzić wątpliwości, czy zapoznawała się ze wszystkimi okresowymi ocenami sytuacji rodziny, sporządzanymi przez asystenta, co może skutkować tym, iż nie będzie posiadać stosownej wiedzy na temat aktualnej sytuacji rodzin i efektów pracy prowadzonej przez asystenta.

Zespół inspektorów wskazał również na zasadność ujednolicenia nazewnictwa ww. dokumentów zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Analiza dokumentacji rodzin objętych wsparciem asystenta wykazała, iż w okresie objętym kontrolą zakończono współpracę z 3 rodzinami z uwagi na realizację planu pracy, z 1 rodziną z uwagi na rezygnację ze współpracy z asystentem, natomiast z 1 rodziną z uwagi na odbywanie przez nią kary pozbawienia wolności /akta kontroli str. 93/. Z pisemnych wyjaśnień Kierownik Ośrodka wynika, iż monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu z nią współpracy jest prowadzone przez asystenta poprzez kontakt z rodziną przez okres trzech miesięcy. /akta kontroli str. 135/. Asystent prowadził monitoring funkcjonowania rodzin, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy, co potwierdzał w notatkach służbowych znajdujących się w dokumentacji.

W okresie poddanym kontroli 2 dzieci pochodzących z terenu Gminy, zostało umieszczonych w pieczy zastępczej. Asystent rodziny współpracował z ich rodzinami biologicznymi /akta kontroli str. 136/.

Z analizy badanej dokumentacji oraz informacji udzielonych przez asystenta, stanowiących akta kontroli str. 137 wynika, że podejmowane przez niego działania polegały m.in. na:

- motywowaniu do utrzymania abstynencji, uczestnictwa w terapii leczenia uzależnień,
- motywowaniu do współpracy z instytucjami pomocowymi,
- edukacji w zakresie stosowania odpowiednich metod wychowawczych,
- poradnictwie i edukacji w zakresie racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, utrzymania porządku w domu,
- motywowaniu do udziału w warsztatach podnoszących kompetencje wychowawcze,
- wsparciu w rozwiązywaniu konfliktów i problemów wychowawczych,
- motywowaniu do podjęcia aktywności zawodowej,
- pomocy w nabyciu umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych,
- edukacji w zakresie sposobów konstruktywnego spędzania czasu wolnego,
- edukacji w zakresie zdrowego odżywiania, dbania o higienę osobistą,

- pomocy w realizacji spraw urzędowych i pozyskania należnych świadczeń.

Asystenci rodziny, stosownie do zapisu art. 14 ustawy, prowadzili pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub miejscu przez nią wskazanym. Podejmował działania adekwatne do występujących w rodzinie problemów.

Stosownie do art. 15 ust 1 pkt 17 ustawy asystenci rodziny sporządzali na wniosek sądu opinie o rodzinie i jej członkach.

Stwierdzono, że asystenci rodziny uczestniczyli w pracach zespołu interdyscyplinarnego, o którym mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Współpracowali także z podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny, w tym m.in. z: Sądem Rejonowym w Olecku, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Olecku, Poradnią Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Olecku, Policją, Środowiskowym Domem Samopomocy, placówkami oświatowymi /**akta kontroli str. 138/**.

5. Formy pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych:

- **Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne**

W okresie objętym kontrolą porad i wsparcia rodzinom objętym pomocą Ośrodka udzielali zatrudnieni w niej asystenci rodziny oraz pracownicy socjalni. Ponadto mieszkańcy Gminy w trudnych sytuacjach życiowych mieli możliwość skorzystania z pomocy:

- Punktu Konsultacyjnego przy Poradni Uzależnień w Olecku (psycholog, instruktor terapii uzależnień, specjalista ds. przeciwdziałania przemocy),
 - Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku (psycholog),
 - Punktu Pomocy Pokrzywdzonym Przepięstwem w Olecku (psycholog).
- /akta kontroli str. 139/

- **Terapia i mediacje**

Rodziny z terenu Gminy, zgodnie z informacją stanowiącą **akta kontroli str. 139**, nie korzystały z mediacji, bowiem nie było z ich strony zainteresowania tą formą pomocy. Osoby podejrzane o stosowanie przemocy były kierowane do udziału w programie edukacyjno-korekcyjnym.

- **Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne**

W okresie objętym kontrolą GOPS nie świadczył usług opiekuńczych i specjalistycznych dla rodzin z dziećmi, z uwagi na brak zainteresowania ze strony mieszkańców Gminy tą formą pomocy. Kierownik MOPS w pisemnych wyjaśnieniach wskazała, iż w Olecku funkcjonuje Centrum Edukacji Specjalnej oraz Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, w których zapewniano dzieciom szeroki zakres specjalistycznego wsparcia m.in. pedagogów, psychologów, fizjoterapeutów, logopedy, neurologopedy, rehabilitantów / **akta kontroli str.139/**.

▪ **Pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego**

Ustalono, że mieszkańcy Gminy mogli skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej w następujących jednostkach: Punkcie Konsultacyjnym przy Poradni Uzależnień w Olecku, Starostwie Powiatowym w Olecku, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku, Punkcie Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem w Olecku / **akta kontroli str. 139-140/**.

▪ **Organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”**

Kierownik MOPS, w przedłożonej informacji stanowiącej **akta kontroli str. 139** wskazała, iż rodziny z terenu Gminy miały możliwość podniesienia swych kompetencji opiekuńczo-wychowawczych poprzez chociażby udział w „Szkole dla Rodziców”, która organizowana była w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku. W Poradni Uzależnień w Olecku organizowano także grupy wsparcia dla osób współuzależnionych i dla ofiar przemocy. Ponadto w 2018 r. w Szkole Podstawowej Nr 4 w Olecku zorganizowano dla rodziców cykl warsztatów dotyczący podnoszenia ich kompetencji wychowawczych, w których wzięło udział 127 osób zaś w szkole Podstawowej Nr 3 w Olecku, psycholog zorganizował „Szkolę dla Rodziców”, w której uczestniczyło 15 osób/**akta kontroli str. 183-184/**. Kierownik wskazała, iż w Ośrodku planuje się zorganizowanie zajęć dla osób z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym podnoszącymi ich kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, a także utworzenie „grup samopomocowych” dla rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny (odbywających się przy współudziale asystenta rodziny i pracownika socjalnego) /**akta kontroli str. 139/**.

Zgodnie z informacją stanowiącą **akta kontroli str. 141**, mieszkańcy z terenu Gminy, zostali objęci szerokim zakresem wsparcia w ramach realizowanych przez Ośrodek projektów pn.:

- „Akcja Aktywizacja”, realizowanym w partnerstwie z Fundacją Rozwoju Ziemi Oleckiej, w ramach którego przewidziano wsparcie doradcy zawodowego, psychologa, aktywizację społeczną i zawodową,
- „Aktywuj siebie”, realizowanym w partnerstwie z Fundacją Rozwoju Ziemi Oleckiej, w ramach którego przewidziano wsparcie jw.,
- „Przestrzeń Rodziny”, realizowanym w partnerstwie z Fundacją „Human Lex Instytut”, w ramach którego przewidziano zatrudnienie specjalistycznej kadry: psychologa, pedagoga, prawnika.

6. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego

Na terenie Gminy, w okresie objętym kontrolą, funkcjonowały 3 placówki wsparcia dziennego, w których wsparciem objętych było łącznie 70 dzieci:

- Środowiskowa Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza „Puchatek” w Olecku,
- Świetlica w Centrum Charytatywnym im. Jana Pawła II „Samarytańskie Dzieło” w Olecku,
- Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie pracy podwórkowej realizowanej przez 3 wychowawców w Olecku.

/**akta kontroli str. 142/**

7. Funkcjonowanie rodzin wspierających

Z pisemnych wyjaśnień Kierownik wynika, iż w okresie objętym kontrolą nie były organizowane szkolenia i tworzone warunki do działania rodzin wspierających, bowiem nie było osób zainteresowanych świadczeniem rodzinie tej formy pomocy /**akta kontroli str. 83/**.

8. Uwagi i wnioski

Biorąc pod uwagę zaangażowanie asystenta rodziny w podejmowanie działań na rzecz wsparcia i pomocy rodzinom, rekomenduje się utrzymanie świadczenia usług na dotychczasowym poziomie.

Z uwagi na fakt, iż bieżąca analiza skali problemów opiekuńczo-wychowawczych występujących w rodzinach na terenie Gminy Olecko, ujęta w sprawozdaniu z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej za rok 2018, wskazuje na wzrost problemów w tym zakresie /**akta kontroli str. 151, 167 /**, **rekomenduje się podjęcie działań mających na celu zatrudnienie drugiego asystenta rodziny**. Umożliwi to zapewnienie wsparcia szerszemu kręgowi rodzin, w zakresie prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci. Wczesne reagowanie i zapobieganie pogłębianiu się sytuacji kryzysowych w rodzinach, poprzez współpracę z nimi asystenta rodziny, pozwoli przeciwdziałać niekorzystnym sytuacjom, które prowadzą do dezorganizacji systemu rodzinnego.

Ponadto, mając na uwadze potrzeby rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rekomenduje się dalszy rozwój systemu wsparcia rodziny na terenie Gminy poprzez podjęcie działań mających na celu zwiększenie dostępności rodzin do wskazanych w ustawie form wsparcia.

Rekomenduje się, aby zachować ciągłość przy opracowywaniu 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny, co umożliwi dobór właściwych metod i form wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program wspierania rodziny konkretyzuje bowiem sposoby działania Gminy w celu należytego wypełnienia jej obowiązków wynikających z ustawy.

9. Zalecenia pokontrolne

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Kierownika, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Potwierdzać fakt opracowania planu pracy z rodziną w konsultacji z pracownikiem socjalnym. **Termin realizacji – na bieżąco.**
2. Plan pracy z rodziną opracowywać we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i koordynować z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy oraz dokumentować ten fakt. **Termin realizacji – na bieżąco.**
3. Dokonywać oceny sytuacji rodziny w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż co pół roku, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 15 ustawy. **Termin realizacji – na bieżąco.**
4. Przekazywać okresową ocenę sytuacji rodziny Kierownikowi Ośrodka zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 15 oraz dokumentować ten fakt. **Termin realizacji – na bieżąco.**

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2018 poz. 998 ze zm.).

GŁÓWNY SPECJALISTA

Agnieszka Brzozowska

GŁÓWNY SPECJALISTA

Katarzyna Stefanowska

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Joanna Jabłonka-Kastrau
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

